

ขั้นตอนการปฏิบัติงานโดยทั่วไป

ขั้นตอนการปฏิบัติงานด้านสินเชื่อโดยทั่วไปนั้น แยกออกเป็น ๒ ขั้นตอนใหญ่ได้ดังนี้คือ

๑. ขั้นตอนการอำนวยการสินเชื่อ หมายความว่ารวมถึงตั้งแต่ การรับคำขอสินเชื่อ การเก็บรวบรวมข้อมูล การประเมินราคาหลักทรัพย์ การวิเคราะห์สินเชื่อ การพิจารณาอนุมัติสินเชื่อ ซึ่งขั้นตอนทั้งหมดนี้เป็นขั้นตอนเบื้องต้นก่อนที่จะได้มีการพิจารณาปล่อยสินเชื่อทุกประเภท ส่วนวิธีการปฏิบัติเพื่อให้ได้ข้อมูลวิเคราะห์เพื่อประโยชน์ต่อการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอนุมัติสินเชื่อนั้นย่อมแตกต่างกันไปตามประเภท วัตถุประสงค์ของการขอสินเชื่อ และ ฯลฯ เช่น สินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชี ข้อมูลอันหนึ่งที่จะต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษคือ ประวัติการเคลื่อนไหวของบัญชีกระแสรายวัน ส่วนวัตถุประสงค์ของการใช้สินเชื่อ หากเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนในกิจการ การวิเคราะห์สินเชื่อจะต้องได้ข้อมูลจากการวิเคราะห์งบการเงิน เพื่อประเมินความสามารถในการหาผลกำไร และลักษณะของการดำเนินกิจการ เพื่อจะได้ทราบว่าลูกค้าจะสามารถชำระหนี้ได้หรือไม่ จากรายได้ประเภทใด และภายในระยะเวลาเท่าใด เป็นต้น

๒. ขั้นตอนพิธีการสินเชื่อ หมายความว่าตั้งแต่การดำเนินการด้านเอกสารสัญญา การจ่ายเงินกู้ การรับชำระหนี้ จนถึงการยกเลิกสัญญา ซึ่งจะแยกกล่าวตามประเภทสินเชื่อ

๑. ขั้นตอนการอำนวยการสินเชื่อ

๑.๑ การรับคำขอ การรับคำขอสินเชื่อโดยทั่วไปนั้น จะมีแบบฟอร์ม คำขอสินเชื่อ (Application) ให้ลูกค้ากรอกข้อความเพื่อให้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวผู้ขอกู้เองว่ามีความประสงค์จะใช้เงินจำนวนเท่าใด เพื่อการใด ระยะเวลา กู้ เงินไขการชำระหนี้ เป็นต้น ซึ่งนับเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่ได้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

อย่างไรก็ตาม วงเงินกู้และวัตถุประสงค์ของการกู้ของผู้ขอกู้นี้ ยังสามารถใช้ประกอบการตัดสินใจในเบื้องต้นได้ว่า วัตถุประสงค์ของการขอสินเชื่อตรงกับนโยบายที่ธนาคารวางไว้หรือไม่ ก่อนที่จะได้ดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไป

๑.๒ การเก็บข้อมูลเพิ่มเติม วิธีการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมนี้ ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่สินเชื่อว่า สินเชื่อรายใดจำเป็นจะต้องได้รับข้อมูลเพิ่มเติมมากน้อยเพียงใด วิธีที่จะได้ข้อมูลได้แก่

๑.๒.๑ การสัมภาษณ์ เป็นการสอบถามผู้ขอกู้ ประกอบการรับคำขอ เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ขอการใช้เงินกู้และโครงการในอนาคต เป็นความสามารถพิเศษในการหาข่าวสารบางอย่างนอกเหนือจากที่ปรากฏในใบคำขอสินเชื่อ โดยเฉพาะข้อเท็จจริงบางประการที่ถูกคำปกปิดอยู่ ซึ่งจำเป็นต้องใช้เทคนิคในการพูดคุยและการสังเกต เป็นสำคัญ

๑.๒.๒ การขอข้อมูลจากธนาคาร เพื่อให้ทราบถึงประวัติการติดต่อกับธนาคาร ทั้งด้านภาระหนี้ปัจจุบัน ซึ่งสอบถามได้จากส่วนข้อมูลเครดิตกลางของธนาคาร และด้านการหมุนเวียนของบัญชีเงินฝาก (ตามปกติผู้ขอกู้จะต้องมีบัญชีเงินฝากอยู่กับธนาคารมาก่อน) เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญมากในการพิจารณาสินเชื่อประเภทเบิกเงินเกินบัญชี เนื่องจากผู้ที่ได้รับสินเชื่อประเภทนี้จะต้องมีสภาพการหมุนเวียนของบัญชีเงินฝากอยู่ในเกณฑ์ดี

๑.๒.๓ การเช็คสอบข้อมูลจากแหล่งอื่น วิธีการนี้ให้สำหรับลูกค้าที่ประสงค์จะขอสินเชื่อเพื่อการค้า ข้อมูลที่ได้เกี่ยวกับภาวะการด้านการตลาดได้แก่

๑.๒.๓.๑ สอบถามจากผู้ซื้อ ผู้ขาย หรือคู่แข่งชั้นของผู้ขอกู้ จะทำให้ทราบถึงปริมาณการค้า ฐานะการเงิน ความพยายามในการชำระหนี้ หรือการปฏิบัติตามเงื่อนไข ข้อตกลงต่าง ๆ ของผู้ขอกู้ซึ่งได้ทำการติดต่อกับค้าขายกับบุคคลภายนอก

๑.๒.๓.๒ การติดตามจากหนังสือพิมพ์และวารสารธุรกิจการค้า อุตสาหกรรม เพื่อสืบหาความเป็นไปทางการค้า ซึ่งบางครั้งอาจจะนำมาใช้ไม่ได้ทันที แต่อาจจะเป็นประโยชน์ในโอกาสต่อไป

๑.๒.๓.๓ ธนาคารแห่งประเทศไทย โดยปรกติแล้ว ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งจะต้องมีหน้าที่รายงานวงเงินกู้และภาระหนี้ปัจจุบันของลูกหนี้รายใหญ่ (วงเงินกู้เกิน ๑ ล้านบาทขึ้นไป) ให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อเป็นประโยชน์แก่ธนาคารพาณิชย์เหล่านั้นเองที่จะใช้ในการประกอบการพิจารณาปล่อยสินเชื่อของลูกหนี้รายใหญ่เหล่านั้น เพราะธนาคารแห่งประเทศไทยจะเป็นผู้รวบรวมข้อมูลของลูกค้าแต่ละรายว่าได้ใช้สินเชื่อของธนาคารใดอยู่บ้าง วงเงินเท่าใด ภาระหนี้ปัจจุบันเท่าใด เมื่อเจ้าหน้าที่สินเชื่อต้องการทราบข้อมูลเหล่านี้ ก็สามารถสอบถามไปยังธนาคารแห่งประเทศไทยได้

๑.๒.๔ การออกเยี่ยมสถานที่ประกอบการ เพื่อให้ทราบถึงวิธีการผลิตการขาย ตลอดจนสภาพของธุรกิจนั้น ๆ อย่างแท้จริง การเก็บข้อมูลวิธีนี้มักใช้กับสินเชื่อรายที่ขอสินเชื่อเป็นจำนวนมาก หรือเป็นการขอเพิ่มวงเงิน การออกเยี่ยมสถานที่ประกอบการคำก็เพื่อจะติดตามดูความก้าวหน้าของกิจการว่าสมควรที่จะได้รับสินเชื่อ เพิ่มขึ้นอีกหรือไม่

๑.๓ การประเมินราคาหลักทรัพย์ค้ำประกันและหลักประกันอื่น หลักประกัน เป็นปัจจัยหนึ่งที่จะต้องนำมาพิจารณาในการปล่อยสินเชื่อ แต่เดิมนั้น การให้กู้เงินจะกำหนดวงเงินจากหลักประกัน คือ ๕๐-๖๐% ของราคาประเมิน แต่ปัจจุบัน ความสำคัญของหลักประกันมีน้อยลง แต่ยังคงมีอยู่ เพื่อป้องกันความสูญเสียอันเกิดขึ้นเนื่องจากหนี้สูญ

ประเภทของหลักประกันโดยทั่วไปได้แก่ ที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง เครื่องจักร บุคคล เงินฝาก ใบหุ้น พันธบัตรรัฐบาล และสิทธิการเช่า เป็นต้น

๑.๓.๑ ที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ในกรณีที่ลูกค้าเสนอหลักประกันเป็นที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ธนาคารจะให้เจ้าหน้าที่ผู้มีความเชี่ยวชาญออกไปดูที่ดินดังกล่าว เพื่อให้ทราบแน่ชัดว่า หลักทรัพย์มีมูลค่าประมาณเท่าใด ค้ำวงเงินกู้หรือไม่ โดยพิจารณาจากปัจจัยหลายอย่าง เช่น สถานที่ตั้ง การคมนาคม สภาพหน้าดิน วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง โอกาสของการเจริญเติบโตของท้องถิ่นนั้น เมื่อทำการประเมินแล้ว ผู้ประเมินก็จะทำการสรุปผลการประเมินพร้อมทั้งทำแผนที่ตั้ง เพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์สินเชื่อ

๑.๓.๒ เครื่องจักร การจดจำนองเครื่องจักรนี้ จะทำได้ต่อเมื่อมีการติดตั้งและจดทะเบียนกรรมสิทธิ์เครื่องจักรเรียบร้อยแล้วเท่านั้น แต่ในทางปฏิบัติ ธนาคารมัก จะยอมให้ลูกค้าใช้เงินกู้ไปได้ก่อนที่จะมีการจดจำนอง เนื่องจากการติดตั้งและการจดทะเบียน กรรมสิทธิ์เครื่องจักรต้องใช้เวลา

๑.๓.๓ สิทธิการเช่า ในกรณีที่ลูกค้าเสนอสัญญาเช่าสถานที่เพื่อการประกอบ การซึ่งเป็นสัญญาระยะยาว ธนาคารก็อาจจะรับเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันได้ โดยการประเมิน ราคา ซึ่งจะต้องศึกษาในรายละเอียดเสียก่อน เพราะสัญญาเช่าบางรายอาจจำกัดสิทธิเฉพาะ บุคคลเท่านั้น นอกจากนั้นยังต้องคำนึงถึงความเจริญของท้องถิ่นนั้นด้วยว่า ตั้งอยู่ในย่านที่จะมีผู้ สนใจเช่าต่อหรือไม่ ในกรณีที่ลูกหนี้ได้เกิดเสียหายขึ้นในภายหลัง

นอกจากนี้ยังมีกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์อีกประเภทหนึ่งที่ควรศึกษาไว้ คือ กรรมสิทธิ์ห้องชุด (Condomenium) ตามพระราชบัญญัติอาคารชุด พ.ศ. ๒๕๒๒ ประกาศ เมื่อ ๓๐ เมษายน ๒๕๒๒ กำหนดว่า ผู้ถือกรรมสิทธิ์ห้องชุด สามารถทำนิติกรรมโอนกรรม- สิทธิ์หรือจำนองได้ โดยกรรมสิทธิ์ดังกล่าวจะประกอบด้วยกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนบุคคล คือ ห้องชุดและกรรมสิทธิ์ร่วมในทรัพย์สินส่วนกลางที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ (ได้แก่ ที่ดิน โครงสร้าง อาคาร อุปกรณ์ เครื่องมือ ทางเดิน ลิฟท์ สระน้ำ ฯลฯ) ซึ่งจะถูกฟ้องให้แบ่งแยก จากทรัพย์สินส่วนบุคคลไม่ได้ การรับจำนองสิทธิดังกล่าวนี้ จึงต้องคำนึงถึงภาระจำนองของห้อง ชุด และภาระหนี้อันเกิดจากค่าใช้จ่ายในการรักษาทรัพย์สินส่วนกลาง อันจะเป็นเหตุให้ไม่อาจจด ทะเบียนสิทธิ์ได้อีกด้วย

๑.๓.๔ บุคคล บุคคลที่ลูกค้าเสนอเข้าค้ำประกันจะต้องเป็นบุคคลที่มีฐานะ และเครดิตดี เป็นที่เชื่อถือของธนาคาร ฉะนั้น ธนาคารจะต้องศึกษาถึงฐานะตลอดจนทรัพย์สินของคู่ค้ำประกันมาประกอบการพิจารณา

๑.๓.๕ เงินฝากประจำ ลูกค้าจะเสนอยอดบัญชีเงินฝากให้ธนาคารอา ไร้เป็นหลักประกัน เนื่องจากการใช้เงินฝากค้ำประกันจะช่วยให้เสียดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำ ผู้ที่ จะได้รับประโยชน์มากมักจะเป็นธุรกิจซึ่งมีการใช้เงินมากตามฤดูกาล เจ้าหน้าที่สินเชื่อจะต้อง

เช็คสอยอดบัญชีเงินฝากที่ลูกค้าเสนอมากับหน่วยบัญชีเงินฝาก

๑.๓.๖ หุ้น พันธบัตรรัฐบาล พันธบัตรที่ธนาคารจะรับไว้เป็นหลักประกันการขอสินเชื่อ นั้น ธนาคารจะตีราคาให้ในราคาไม่เกินกว่าราคาจับจ่ายพันธบัตรดังกล่าว ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดขึ้นไว้เป็นคร่าว ๆ ไป

ส่วนใบหุ้นที่ธนาคารรับไว้เป็นหลักประกัน ก็จะต้องเป็นใบหุ้นที่มีราคาซื้อขายกันในท้องตลาดแล้ว และเป็นใบหุ้นที่สามารถจะขายเป็นเงินสดได้โดยง่ายในทันทีที่ต้องการ ส่วนการตีราคาใบหุ้นนั้น โดยปกติธนาคารจะประเมินราคาให้ประมาณร้อยละ ๕๐-๗๐ ของราคาตีตราไว้ (Par Value) หรือแล้วแต่จะตกลงกัน

เมื่อเจ้าหน้าที่สินเชื่อได้ดำเนินการตรวจและประเมินราคาหลักประกันในการขอสินเชื่อแล้ว จะต้องจัดทำบันทึกเกี่ยวกับการตรวจประเมินราคาหลักประกันขึ้น เพื่อเสนอต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาและอนุมัติสินเชื่อตามลำดับขั้น โดยจะต้องเสนอรายงานดังกล่าวพร้อมกันไปกับเอกสารการขอสินเชื่อของลูกค้าด้วย

๑.๔ การวิเคราะห์สินเชื่อ เป้าหมายของการบริการสินเชื่อ นั่นคือ ต้องการที่จะปล่อยสินเชื่อทุกรายโดยให้เกิดความเสี่ยงจากการสูญเสียน้อยที่สุด การวิเคราะห์สินเชื่อ นั้น เป็นวิธีการที่จะวัดความสามารถในการประกอบการและความสามารถในการชำระคืนของผู้กู้ เพื่อให้ทราบถึงความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น ประสิทธิภาพของการวิเคราะห์สินเชื่อ นั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการรวบรวมข้อมูล หาข่าวสารเกี่ยวกับเครดิต เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจได้อย่างพอเพียง ตลอดจนต้องใช้ทักษะ ประกอบกับหลักเกณฑ์และวิธีการทางวิชาการต่าง ๆ อันได้แก่

๑.๔.๑ การวิเคราะห์ฐานะการเงินของผู้ขอกู้ ซึ่งจำเป็นต้องใช้หลักวิชาการบัญชีเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยจะต้องวิเคราะห์ถึง

๑.๔.๑.๑ บัญชีการค้ากำไรขาดทุน เพื่อให้ทราบถึงความสามารถในการประกอบการ โดยการนำไปเปรียบเทียบกับงบประกอบการในอดีต ตลอดจนเปรียบเทียบกับตัวเลขเฉลี่ยของธุรกิจประเภทเดียวกัน อัตราส่วนที่แสดงถึงความสามารถในการหากำไร (Profitability Ratios) ได้แก่

- อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อค่าขาย (Return on Sales)
- อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อเงินทุน (Return on Net Worth)
- อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม (Return on Total Assets)

๑.๔.๑.๒ การวิเคราะห์งบดุล เป็นการประเมินค่ารายการในงบดุล และวิเคราะห์อัตราส่วนที่แสดงถึงสภาพคล่อง (Liquidity Ratios)

- อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน (Current Ratio)
- อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนเร็วต่อหนี้สินหมุนเวียน (Quick Ratio)
- อัตราส่วนยอดขายเชื่อต่อลูกหนี้การค้า (Collection Turnover)
- อัตราส่วนยอดต้นทุนการขายต่อสินค้าคงคลังเฉลี่ย

นอกจากนี้ยังต้องวิเคราะห์ถึงอัตราส่วนที่แสดงถึงการดำเนินงาน (Operating Ratios) และความมั่นคงของผู้กู้ (Leverage Ratios) ได้แก่

- อัตราส่วนการหมุนเวียนของสินทรัพย์ถาวร (Net Sales/Fixed Assets)
- อัตราส่วนการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม (Net Sales/Total Assets)
- อัตราส่วนหนี้สินหมุนเวียนต่อทุน (Current Liabilities/ Net Worth)
- อัตราส่วนของหนี้สินระยะยาวต่อทุน (Long-Term Debt/Net Worth)
- อัตราส่วนทุนต่อสินทรัพย์รวม (Net Worth/Total Assets)

- อัตราส่วนของรายได้ต่อค่าดอกเบี้ย (Operating Profit/
Interest Charge)

๑.๔.๑.๓ การวิเคราะห์ทั้งงบแสดงแหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุน และเงิน
สดหมุนเวียน (Fund Flow Analysis and Cash Flow Analysis)

การวิเคราะห์ทั้งงบการเงินทั้งหมดที่กล่าวมาแล้วนี้ จะต้องวิเคราะห์จากงบการเงินปี
ปัจจุบัน และในอดีตย้อนหลังไป ๓ ปี ถึง ๖ ปี เพื่อทำการเปรียบเทียบผลประกอบการและ
คาดคะเนข้อมูลในอนาคตต่อไปได้อย่างมีเหตุผล (ประกอบกับปัจจัยอื่น)

๑.๔.๒ ปัจจัยอื่นที่นอกเหนือจากตัวเลขที่แสดงในงบการเงิน

๑.๔.๒.๑ หลักเกณฑ์ปัจจัยเครดิต 5 c. (5 C's Credit)

๑) คุณสมบัติของผู้กู้ (Character) หมายถึง คุณสมบัติและ
ประวัติส่วนตัวเกี่ยวกับอุปนิสัยทั่วไป ครอบครัว อายุ นิติภาวะ การค้า สังคม ความซื่อสัตย์
ภาวะศีลธรรม ฐานะการเงิน ฯลฯ และคุณสมบัติเฉพาะด้าน เกี่ยวกับความสามารถ ความ
ชำนาญ ประสบการณ์ เป็นต้น

๒) ความสามารถในการหารายได้ (Capacity) ความสามารถ
ในการหารายได้ของบุคคลธรรมดา สามารถประเมินได้จากคุณสมบัติของผู้กู้ตามข้อ ๑) สำหรับ
ธุรกิจนั้น ต้องพิจารณาถึง ฐานะการเงิน ทุนดำเนินการ การผลิต การขายภาวะการแข่งขัน
การบริหาร ตลอดจนโครงการและวัตถุประสงค์ว่าสอดคล้องกับแผนการชำระเงินคืนหรือไม่
เพียงใด

๓) ฐานะหรือเงินทุนของผู้ขอู้ (Capital) เป็นการวิเคราะห์
เงินลงทุนของโครงการว่า ควรจะเป็นเท่าใด และแหล่งที่มาของเงินทุนว่า จะสามารถหา
มาได้อย่างพอเพียงตามประมาณการ ในอัตราส่วนหนี้สินที่เหมาะสม นอกจากนี้ ควรจะได้คาด
คะเนการดำเนินงานด้านการเงินในอนาคตจากงบกำไรขาดทุน งบเงินสด และงบดุล ๕-๘ ปี

ข้างหน้า เพื่อดูแนวโน้มของการหารายได้ ตลอดจนฐานะของกิจการในอนาคต

๔) หลักประกันการให้กู้ (Collateral) ความเสี่ยงอันเกิดจากการไม่ได้รับชำระหนี้มีอยู่เสมอ ต่างกันแต่เพียงมากหรือน้อยเท่านั้น ฉะนั้น เพื่อเป็นการป้องกันความเสี่ยงดังกล่าว ธนาคารจึงต้องป้องกันไว้ก่อนโดยการเรียกหลักประกันเพื่อเป็นการลดโอกาสของการเกิดหนี้สูญลงให้น้อยที่สุด หากมีความมั่นใจถึงความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้สูง ความสำคัญของหลักทรัพย์ก็น้อย หรืออาจไม่ต้องใช้หลักประกันเลย หรือเพียงบุคคลค้ำประกันก็ได้ แต่หากความเสี่ยงของหนี้รายใดค่อนข้างสูง ก็จำเป็นต้องดูถึงคุณภาพของทรัพย์สินและมูลค่าจากการขายทอดตลาดที่คาดว่าจะได้ แต่ถ้าความเสี่ยงสูงมาก ก็ไม่ควรให้สินเชื่อไปเลย ไม่ว่าจะมีส่วนหลักทรัพย์ที่ดีเพียงใด

๕) ภาวะตลาดและสภาพเศรษฐกิจ ซึ่งมีผลกระทบต่อการค้าดำเนินงานของกิจการโดยตรง (Conditions) ปัจจัยข้อนี้อยู่นอกเหนือการควบคุมของธุรกิจ ถึงแม้ว่าผลจากการวิเคราะห์จะแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการชำระหนี้ดีเพียงใด เช่น ภาวะทางเศรษฐกิจและการเงินในปัจจุบันอันเนื่องมาจากการขึ้นราคาน้ำมัน ย่อมเป็นอุปสรรคสำคัญอย่างหนึ่งในการอำนวยสินเชื่อโดยให้เกิดความเสี่ยงน้อยที่สุด

ภาวะทางเศรษฐกิจทั่วไปที่จะต้องคำนึงถึง ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ตลอดจนภาวะสังคมและการเมืองที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจโดยตรง นอกจากนี้ ปัจจัยเฉพาะด้าน เช่น ภาวะการตลาดและความต้องการในสินค้านั้น ๆ เทคนิคการผลิต และข้อจำกัดทางกฎหมาย ล้วนเป็นปัจจัยที่ไม่อาจละเลยไปได้

จะเห็นได้ว่า การวิเคราะห์สินเชื่อเพื่อหยั่งถึงอัตราการเสี่ยงต่อการปล่อยสินเชื่อของธนาคารแต่ละครั้ง จะมีประสิทธิภาพ ถูกต้อง เพียงใดนั้น ไม่เพียงแต่จะต้องรู้หลักเกณฑ์และวิธีการต่าง ๆ ข้างต้นเท่านั้น หากแต่จะต้องมีความสามารถในอันที่จะนำเอาวิธีการต่าง ๆ นั้นมาใช้ได้อย่างเหมาะสมกับประเภทธุรกิจและลักษณะของแต่ละรายซึ่งแตกต่างกันออกไป ซึ่งไม่อาจกำหนดเป็นกฎเกณฑ์ตายตัวได้ จำเป็นที่ผู้วิเคราะห์จะต้องใช้วิจารณญาณประกอบกับประสบการณ์เป็นเครื่องมือสำคัญในการวิเคราะห์

๑.๕ การให้ความเห็น เมื่อได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเรียบร้อยแล้ว - ผู้วิเคราะห์จะต้อง ให้ความเห็นและให้ความเห็นต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอนุมัติว่าควรจะให้สินเชื่อตามที่ขอหรือไม่อย่างไร กล่าวคือ ควรจะลวงเงินหรือเปลี่ยนวงเงินบางส่วนที่ขอมมาเป็นลักษณะอื่น หรืออาจกำหนดเงื่อนไขอื่นใดเพิ่มเติม ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงความพอดีระหว่างความต้องการของลูกค้าและผลประโยชน์ของธนาคาร เพื่อช่วยให้การลงทุนของธนาคาร เป็นการลงทุนที่มีประสิทธิภาพ

๑.๖ การเสนอขออนุมัติ ตามปกติแล้ว ผู้จัดการสาขาจะได้รับมอบอำนาจอนุมัติสินเชื่อ ภายในวงเงินหนึ่ง ในกรณีที่วงเงินสินเชื่อเกินอำนาจอนุมัติผู้จัดการสาขา การเสนอขออนุมัติจาก สำนักงานใหญ่ก็จะต้องเสนอผ่านผู้จัดการสาขา เพื่อให้ความเห็นไปยังเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอนุมัติวงเงินนั้น

๑.๗ การอนุมัติสินเชื่อ

- กรณีที่วงเงินอยู่ในอำนาจอนุมัติผู้จัดการสาขา ผู้จัดการสาขาก็จะเป็นผู้พิจารณา และสั่งอนุมัติหรือไม่อนุมัติสินเชื่อรายนั้น ๆ ด้วยตนเอง

- กรณีวงเงินเกินอำนาจอนุมัติผู้จัดการสาขา จะต้องเป็นผู้พิจารณารายละเอียด เบื้องต้น และเป็นผู้ให้คำวินิจฉัยเบื้องต้นว่าสินเชื่อรายนั้น ๆ สมควรจะได้รับอนุมัติหรือไม่ หากเห็นว่าไม่สมควรอนุมัติ ก็มีสิทธิสั่งให้เจ้าหน้าที่สินเชื่อสาขาปฏิเสธไปได้โดยตรง แต่หาก เห็นควรอนุมัติก็จะทำบันทึกความเห็นเพื่อขออนุมัติต่อไปตามลำดับชั้น

ในกรณีที่วงเงินสินเชื่อสูงเกินกว่าอำนาจอนุมัติผู้จัดการธนาคารนั้น คณะกรรมการธนาคารจะเป็นผู้ทำการชี้ขาดว่าควรอนุมัติหรือไม่ มติของคณะกรรมการจะถือเสียงข้างมากเป็น เกณฑ์ตัดสิน แต่หากที่ประชุมมีมติสนับสนุนและเสียงคัดค้านเท่ากัน ประธานคณะกรรมการในที่ ประชุมจะเป็นผู้ชี้ขาดการตัดสินใจแต่ผู้เดียว^๑

^๑ชรินทร์ พิศายาวีร, ธนาคารพาณิชย์ใช้มาตรการอะไรในการปล่อยสินเชื่อพิมพ์ครั้งที่ ๒ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรสมัย ๒๕๑๔) หน้า ๑๓๖

๒. ขั้นตอนพิธีการสินเชื่อ

ภายหลังจากคำขอสินเชื่อได้รับอนุมัติจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอนุมัติสินเชื่อแล้ว จะเป็นการปฏิบัติงานด้านที่เกี่ยวกับเอกสารสัญญา ซึ่งแยกออกเป็น การจัดทำเอกสารสัญญาตามประเภทสินเชื่อ และการจัดทำเอกสารสัญญาเกี่ยวกับหลักประกัน

๒.๑ การจัดทำสัญญาที่ยึดตามประเภทสินเชื่อ

๒.๑.๑ สินเชื่อประเภทเบิกเงินเกินบัญชีและเงินให้กู้

การจัดทำสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีและสัญญากู้เงินนั้น มีความจำเป็นและสำคัญประการหนึ่งในกระบวนการปล่อยสินเชื่อของธนาคาร หากการทำสัญญาประธานรายได้ได้กระทำไปโดยวิธีที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายก็ดี หรือมีข้อความหรือเงื่อนไขตอนใดที่ไม่ครบถ้วน หรือขัดต่อกฎหมายได้บัญญัติไว้ก็ดี สัญญาภูรายนั้นก็จะมีผลใช้บังคับโดยสมบูรณ์ หรือในบางกรณี ก็อาจจะเป็นโมฆะไปก็เป็นได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ย่อมจะทำให้ธนาคารต้องได้รับความเสียหายเมื่อเกิดมีการฟ้องร้องเพื่อบังคับคดีภูกหนึ้น

ดังนั้น เจ้าหน้าที่สินเชื่อจะต้องจัดทำสัญญาด้วยความระมัดระวัง ละเอียดรอบคอบเป็นพิเศษ เพื่อป้องกันความเสียหายและเพื่อรักษาประโยชน์ของธนาคารเสียแต่แรกเริ่ม การจัดทำสัญญาดังกล่าวนี้ จะมีแบบฟอร์มที่สำเร็จรู ซึ่งธนาคารได้จัดขึ้นไว้ตามประเภทสินเชื่อ ทั้งนี้ เพื่อให้มีผลใช้บังคับตาม ลักษณะของสินเชื่อที่ลูกค้าขอมา

การจัดพิมพ์สัญญาโดยทั่วไปจะจัดพิมพ์ขึ้นจำนวน ๓ ฉบับ คือ

ต้นฉบับ เป็นตัวสัญญา ซึ่งจะต้องได้รับการลงนามและปิดอากรแสตมป์เป็นที่เรียบร้อย แล้วเก็บไว้เป็นหลักฐานในที่ปลอดภัยของธนาคาร

สำเนาฉบับที่ ๑ สำหรับเก็บไว้ในแฟ้มประวัติรายตัวลูกค้า เพื่อความสะดวกในการใช้ดูประกอบการอ้างอิง หรือตรวจสอบภายหลัง

สำเนาฉบับที่ ๒ สำหรับมอบให้ลูกค้าไว้เป็นหลักฐาน

การปิดอากรแสตมป์

หลังจากที่สัญญาได้จัดพิมพ์และตรวจทานเรียบร้อยแล้ว เจ้าหน้าที่สินเชื่อจะต้องเรียกเก็บค่าอากรแสตมป์จากลูกค้า แล้วทำการปิดอากรแสตมป์ไว้ที่ด้านหลังต้นฉบับสัญญาตามประเภทสินเชื่อ ในอัตราดังนี้

สัญญาเบิกเงินเกินบัญชีและสัญญาเงินกู้ จะปิดในอัตรารวางเงิน ๒๐๐ บาทต่ออากรแสตมป์ ๑๐ สตางค์ (หมื่นละ ๕ บาท) เศษของ ๒๐๐ บาท ปิดอากรแสตมป์ ๑๐ สตางค์^๑

การจัดให้ลูกหนี้ลงนามในหนังสือสัญญา

การลงนามของลูกหนี้ นับเป็นสาระสำคัญอันดับแรกในการทำสัญญา เพราะความสมบูรณ์ของการลงลายมือชื่อของลูกหนี้ย่อมจะมีผลเกี่ยวโยงทำให้สัญญาทั้งฉบับ มีความสมบูรณ์ตามกฎหมายหรือกลายเป็นโมฆะไปได้โดยง่าย ฉะนั้น ในการลงนาม จะต้องให้คู่สัญญา (ลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน ถ้ามี) มาลงนามต่อหน้าพยาน ณ สาขาธนาคารทุกครั้ง

^๑ประมวลรัษฎากร หมวด ๖ ส่วน ๑ มาตรา ๑๐๔

ลูกหนี้ หรือคู่สัญญา จะลงนามในหนังสือสัญญานี้ มีอยู่ ๒ ประเภท คือ

ลูกหนี้ เป็นบุคคลธรรมดา ก่อนที่จะจัดให้ลูกหนี้ลงลายมือชื่อในหนังสือสัญญา (ตามประเภทสินเชื่อ) ก็จะต้องให้ลูกหนี้อ่านข้อความในสัญญาให้เข้าใจเสียก่อน แล้วจึงลงลายมือชื่อเต็มไว้ในสัญญาให้ครบถ้วน

ในกรณีที่ลูกหนี้มีคู่สมรส จะต้องให้คู่สมรสลงนามให้คำยินยอมในการทำนิติกรรมของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งในเอกสารประกอบ หรือให้คู่สมรสลงนามเป็นพยานในสัญญาประธานก็ได้

ลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคล ในกรณีที่ลูกค้ำเป็นนิติบุคคล (ห้างหุ้นส่วน และบริษัท) บุคคลที่จะเป็นผู้ลงนามในสัญญาได้ จะต้องเป็นบุคคลผู้มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคลนั้น ๆ ตามกฎหมาย จะต้องตรวจสอบรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับอำนาจของผู้ทำการแทนนิติบุคคลนั้น ๆ จากหนังสือบริคณห์สนธิ ข้อบังคับของนิติบุคคล และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง จากหนังสือรับรองการจดทะเบียนของหออทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท กรุงเทพมหานคร (ตลอดจนมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นหากมี) เสียก่อนว่า ได้มีการจดทะเบียนมอบหมายให้บุคคลผู้ใดบ้างเป็นผู้ทำการแทนนิติบุคคลนั้น ๆ ได้

เมื่อได้จัดให้ลูกค้ำลงนามในสัญญาจ่ายเงินเรียบร้อยแล้ว จะต้องให้ลูกหนี้ขีดฆ่าอากรแสตมป์ และลงวัน เดือน ปี กำกับไว้ด้วย

๒.๑.๒ สินเชื่อประเภทการรับซื้อลดตัว

เอกสารสัญญาของสินเชื่อประเภทรับซื้อลดนี้ มีลักษณะแตกต่างจากสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีและสัญญาจ่ายเงิน โดยที่การรับซื้อลดตัว เป็น Revolving Credit อันเป็นเหตุให้ภาระหนี้เพิ่มหรือลดตลอดระยะเวลาที่ได้รับวงเงินขายลดไว้ ภาระหนี้จะเกิดขึ้นเมื่อลูกค้ำนำเช็ค/ตัวมาขายลดกับธนาคาร สัญญาประธานจะเกิดขึ้นเมื่อลูกค้ำนำตัวมาขายลด และจะสิ้นสุดสภาพสัญญาทันทีที่เช็ค/ตัวครบกำหนดชำระแล้วธนาคารส่งไปเรียกเก็บเงินตามเช็คหรือตัวได้แล้ว การจัดทำ "สัญญาขายลดเช็ค" ก็เพื่อจะได้ใช้เป็นหลักฐานในการบังคับคดีและดำเนินคดีกับลูกค้ำ หากปรากฏ

ว่าเช็ค/ตัวที่นำมาขายลดนั้น เรียกเก็บเงินไม่ได้ และนอกจากนั้น การจัดทำสัญญาขายลด เช็คนี้ ยังมีประโยชน์ต่อธนาคารทั้งในด้านอายุความฟ้องร้อง และในด้านการคิดดอกเบี้ยอีกด้วย

- สิทธิเรียกร้องเกี่ยวกับเช็ค กฎหมายกำหนดอายุความไว้ ๑ ปี แต่หากได้มีการทำสัญญาขายลดเช็คไว้แล้ว สิทธิเรียกร้องของสัญญาจะมีอายุความฟ้องร้อง ๑๐ ปี (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๐๒, มาตรา ๑๖๔)

- ในกรณีที่มิได้มีการทำสัญญาขายลดเช็คไว้ หากเช็คฉบับนั้น เรียกเก็บเงินไม่ได้ เมื่อธนาคารนำเช็คไปเป็นหลักฐานฟ้องร้องดำเนินคดี กฎหมายกำหนดให้คิดดอกเบี้ยได้เพียงร้อยละ ๗.๕ ต่อปีเท่านั้น (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗) แต่หากได้มีการทำสัญญาขายลดเช็ค ธนาคารก็จะได้รับดอกเบี้ยในอัตราเท่าที่ใดที่กำหนดไว้ในสัญญา

ด้วยเหตุผลดังกล่าวแล้ว ในการจัดทำสัญญาขายลดเช็คทุกฉบับ เจ้าหน้าที่สินเชื่อจะต้องพยายามให้เกิดความสมบูรณ์อย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อให้สัญญาขายลดเช็คดังกล่าวมีผลใช้บังคับได้โดยสมบูรณ์และครบถ้วนตามกฎหมาย ทั้งนี้ก็เพื่อจะได้เป็นการป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นกับธนาคารภายหลังนั้นเอง

สัญญาขายลดดังกล่าวนี้ ธนาคารจะจัดพิมพ์ไว้เป็นแบบฟอร์มที่มีข้อความกิ่งสำเร็จรูป

สำหรับการจัดพิมพ์สัญญา จะจัดทำขึ้น ๒ ฉบับ โดยใช้ต้นฉบับเก็บไว้เป็นหลักฐานของธนาคาร ภายหลังที่ลูกค้าได้ลงนามเรียบร้อยแล้ว ส่วนสำเนามอบให้ลูกค้าเป็นหลักฐาน

การคำนวณค่าส่วนลด

การคำนวณค่าส่วนลด คำนวณจากระยะเวลาตั้งแต่วันที่ธนาคารรับซื้อลดจนถึงวันก่อนวันที่ระบุไว้ในเช็ค ตามอัตราส่วนลดที่ได้ตกลงกันไว้ ส่วนลดที่คำนวณได้นี้จะต้องเรียกเก็บเอาจากผู้ขายลดทันทีที่มีการรับซื้อลด

การควมวันครบกำหนดของ เช็ค

ภายหลังที่ได้รับซื้อลดไว้แล้ว จะต้องทำการบันทึกรายการเกี่ยวกับเช็คที่รับซื้อลดไว้ในทะเบียนเพื่อเป็นการควบคุม และเพื่อความสะดวกในการตรวจสอบวันครบกำหนดของเช็คแต่ละฉบับที่จะส่งไปเรียกเก็บ

นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่สินเชื่อบริษัท ก็จะต้องจัดตั้งการทะเบียนคุมรายตัว (C.B.D.) ไว้ พร้อมทั้งบันทึกรายการรับซื้อลดไว้ทุกรายการที่ลูกค้ารายนั้น ๆ นำเช็คมาขายลด ทั้งนี้เพื่อเป็นการควบคุมวงเงินขายลดเช็คของผู้ขายลดเช็คแต่ละราย และเพื่อให้สามารถทราบภาระหนี้ของลูกค้าแต่ละรายอีกด้วย

๒.๑.๓ สินเชื่อประเภทการออกหนังสือค้ำประกัน การรับอาวัลและรับรองตัว

เนื่องจากสินเชื่อประเภทดังกล่าวนี้ เป็นสินเชื่อในลักษณะที่เป็นเอกสารทางเครดิต (Non-Cash Facilities) หนี้สินระหว่างลูกค้าและธนาคารก็ยังไม่เกิดขึ้นจนกว่าผู้รับประโยชน์จะเรียกร้องให้ธนาคารชำระหนี้ตามภาระหนี้ดังกล่าว แต่ตราใบที่ผู้รับประโยชน์ยังไม่ได้เรียกร้องให้ธนาคารชำระหนี้ตามภาระหนี้นั้น จะยังไม่เกิดสภาพหนี้ขึ้นระหว่างลูกค้าและธนาคาร ภาระหนี้ที่ธนาคารจะต้องจ่ายตามภาระค้ำประกัน หรืออาวัล หรือรับรองตัวนั้นมีลักษณะเป็นหนี้สินไม่แน่นอน เพราะผู้รับประโยชน์ตามหนังสือค้ำประกันจะเรียกร้องให้ธนาคารรับภาระหนี้ตามภาระค้ำประกันได้ต่อเมื่อลูกค้าผู้ซึ่งขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันให้นั้นได้ปฏิบัติผิดสัญญา หรือผิดเงื่อนไขในสัญญาเท่านั้น

ฉะนั้น การออกหนังสือค้ำประกันจึงเป็นสินเชื่อลักษณะหนึ่งที่ไม่มีความเสี่ยง ประธาน เช่น สัญญาเบิกเงินเกินบัญชีหรือสัญญากู้เงิน แต่จะใช้สำเนาหนังสือค้ำประกันเป็นหลักฐานที่แสดงถึงภาระค้ำประกันดังกล่าว

ส่วนตัวแลกเงินหรือตัวสัญญาใช้เงินที่ธนาคารรับอาวัลหรือรับรองนั้น ผู้ทรงตัวมัก จะขอให้ธนาคารเป็นผู้จ่ายเงินมากกว่าจะเรียกเอาจากลูกค้า และธนาคารก็จะต้องเป็นผู้ชำระ แทนให้ทันที จะปฏิเสธหรือผัดผ่อน เกี่ยงให้ผู้ทรงตัวไปฟ้องร้องหรือเรียกร้องเอาจากลูกค้าไม่ได้ ทั้งนี้เพราะธนาคารต้องผูกพันในฐานะผู้รับอาวัลหรือผู้รับรองตัว ต้องผูกพันรับผิดชอบเช่นเดียวกับ ผู้ที่ตนได้ประกันไว้

ฉะนั้น อาจกล่าวได้ว่าหนี้ระหว่างลูกค้าและธนาคารได้เกิดขึ้นแล้ว เมื่อตัวครบ กำหนด และธนาคารได้จ่ายเงินตามตัวให้แก่ผู้ทรงตัวไปแล้ว ธนาคารจะเรียกให้ลูกค้ามาชำระ หนี้หรือหักบัญชีเงินฝากของลูกค้าอย่างใดอย่างหนึ่งตามข้อตกลง ซึ่งมีลักษณะเป็น "คำขอให้ธนาคาร รับอาวัลหรือรับรองตัว" แต่หากลูกค้าไม่อาจชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลาดังกล่าว ธนาคารก็จะ จัดให้ลูกค้ารับสภาพหนี้ โดยการจัดทำ "สัญญารับสภาพหนี้" ให้ลูกค้าลงนามในฐานะผู้ ความ ผูกพันในลักษณะเงินกู้ก็จะเกิดขึ้น

๒.๒ ขั้นตอนการปฏิบัติงานด้วยการจัดทำสัญญาเกี่ยวกับหลักประกัน

การจัดทำสัญญาเกี่ยวกับหลักประกันในการให้สินเชื่อ นั้น นับเป็นช่วงการปฏิบัติงานที่ สำคัญอีกช่วงหนึ่งนอกเหนือจากการจัดทำสัญญาอันเป็นประธานแล้ว ซึ่งเจ้าหน้าที่สินเชื่อสาขา มี หน้าที่ที่จะต้องจัดทำหนังสือสัญญาดังกล่าวนี้ให้ถูกต้องครบถ้วน และสอดคล้องกับเงื่อนไขที่ได้ กำหนดไว้แล้วในสัญญา เช่น หากสัญญาจ่ายเงินระบุไว้ให้มีการจดจำนองทรัพย์สินประกัน เจ้าหน้าที่สินเชื่อสาขาก็จะต้องติดตามให้มีการจัดทำสัญญาจำนองทรัพย์สินประกันให้ถูกต้อง เรียบร้อยตาม เงื่อนไขที่ได้ตกลงกันไว้ ทั้งนี้ก็เพื่อให้การจัดทำสัญญาของสินเชื่อทุกประเภทและทุกรายมีผลผูกพัน ลูกค้าและผู้ค้าประกันได้โดยครบถ้วน และสมบูรณ์ตามกฎหมายทุกประการ

การจัดทำสัญญาเกี่ยวกับหลักประกัน ซึ่งถือเป็นสัญญาประกอบนั้น พอจะแยกกล่าวได้ ตามประเภทดังนี้

๒.๒.๑ การจดทะเบียนจำนองทรัพย์สิน

ในกรณีที่ธนาคารได้อนุมัติคำขอสินเชื่อ โดยมีเงื่อนไขให้ลูกหนี้นำหลักทรัพย์ไปจดจำนองเป็นประกันด้วยนั้น ในทางปฏิบัติ ธนาคารจะต้องดำเนินการให้ลูกหนี้หรือเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำสัญญาจำนองทรัพย์สินนำมา เป็นประกันไว้กับธนาคารให้เรียบร้อยเสียก่อนทุกรายก่อนที่จะทำสัญญาประธาน (ตามประเภทสินเชื่อ)

การจดทะเบียนจำนองหลักทรัพย์ประกันนี้ กฎหมายได้กำหนดไว้ว่า จะต้องจัดทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่^๑ โดยผู้ถือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน หรือผู้ได้รับมอบอำนาจจากผู้ถือกรรมสิทธิ์ จะต้องไปทำการจดทะเบียนจำนองต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พร้อมกับเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่จดทะเบียนจำนองของธนาคาร

ผลของการจดทะเบียนจำนองก็คือ ธนาคารมีหลักประกันในการชำระหนี้ และมีบุริมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้น ๆ เหนือเจ้าหนี้รายอื่น ๆ ทั้งหมด ตามความในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๐๒

ประเภทของทรัพย์สินที่ลูกหนี้นำมา เป็นประกันและจะต้องดำเนินการจดทะเบียนจำนองนั้น โดยทั่วไปได้แก่ ที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง เรือ และเครื่องจักร

การจดทะเบียนจำนองทรัพย์สินประกันของลูกหนี้ นั้น มีวิธีปฏิบัติ ๒ ลักษณะ คือ

๑) ให้เจ้าหน้าที่ของสาขาซึ่งได้รับคำสั่งจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจสั่งการให้จดทะเบียนไปดำเนินการจดทะเบียนจำนองในฐานะตัวแทนของธนาคาร วิธีนี้ใช้ปฏิบัติสำหรับสาขาในเขตต่างจังหวัด

๒) ให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานใหญ่ เป็นผู้ไปดำเนินการแทน ซึ่งมักใช้ปฏิบัติสำหรับสำนักงานสาขาในเขตนครหลวง โดยสำนักงานสาขาในเขตนครหลวงจะแจ้งรายการจดทะเบียนให้สำนักงานใหญ่ดำเนินการแทนให้ทั้งหมด

^๑ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๑๔

เอกสารสัญญาที่เป็นหลักฐานการจดทะเบียนแยกออกตามประเภททรัพย์สินได้ดังนี้

ประเภททรัพย์สิน	เอกสารที่ธนาคารได้รับมอบให้ยึดถือ	สถานที่จดทะเบียน
๑. ที่ดิน	๑. หนังสือสัญญาจดทะเบียนที่ดิน (ฉบับผู้รับจดทะเบียน) ๒. หนังสือข้อตกลงต่อท้ายสัญญาจดทะเบียน ๓. ตัวโฉนด	กรมที่ดิน หรือสำนักงาน ที่ดินจังหวัด
๒. สิ่งปลูกสร้าง	๑. หนังสือสัญญาจดทะเบียนสิ่งปลูกสร้าง (ฉบับผู้รับจดทะเบียน) ๒. หนังสือข้อตกลงต่อท้ายสัญญาจดทะเบียน	ที่ว่าการเขต (ในกรุงเทพมหานคร) หรือที่ว่าการอำเภอ
๓. เรือ	๑. ใบทะเบียนเรือ ๒. หนังสือสัญญาจดทะเบียนเรือ (ฉบับผู้รับจดทะเบียน) ๓. หนังสือสัญญาต่อท้ายสัญญาจดทะเบียน เรือไทย	กรมเจ้าท่า หรือที่ท่า การเจ้าท่าเขต
๔. เครื่องจักร	๑. หนังสือสัญญาจดทะเบียนเครื่องจักร (ฉบับผู้รับจดทะเบียน) ๒. หนังสือสัญญาต่อท้ายสัญญาจดทะเบียน เครื่องจักรเป็นประกัน	สำนักงานทะเบียนเครื่อง จักรกลาง กระทรวง อุตสาหกรรม หรือสำนัก งานประจำจังหวัด

ก่อนที่จะดำเนินการจดทะเบียนสิ่งปลูกสร้างนั้น ทางที่ว่าการเขตหรือที่ว่าการอำเภอจะ
เปิดประกาศให้ทราบว่าจะมีการจดทะเบียนสิ่งปลูกสร้างดังกล่าวเป็นเวลา ๑๐ วัน เมื่อครบกำหนด
แล้ว หากไม่มีผู้ใดคัดค้านจึงจะดำเนินการจดทะเบียนจำนวนให้

วิธีปฏิบัติภายหลังการจดจำนอง

๑) เอกสารที่ธนาคารได้รับมอบให้ยึดถือไว้ทั้งหมด จะต้องจัดเก็บไว้เป็นหลักฐานในท้องที่มั่นคงของสาขาหรือสำนักงานใหญ่แล้วแต่กรณี

๒) จะต้องรีบติดต่อผู้กู้และผู้ค้ำประกันมาจัดทำสัญญาประณามให้เรียบร้อยตามรายละเอียดที่ได้กล่าวไว้แล้วในข้อ ๑ ว่าด้วยการจัดทำสัญญาตามประเภทสินเชื่อ เพื่อเป็นหลักฐานในการปล่อยสินเชื่อต่อไป

๒.๒.๒ การรับจำนำทรัพย์สินประกัน

เมื่อธนาคารได้อนุมัติคำขอสินเชื่อของลูกค้าที่มีสังหาริมทรัพย์ เช่น ทองคำ พันธบัตรรัฐบาล ใบหุ้น เป็นทรัพย์สินประกันแล้ว ธนาคารจะต้องดำเนินการให้ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน ทำนิติกรรมจำนำหลักทรัพย์ หรือโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินประกัน พร้อมทั้งส่งมอบสังหาริมทรัพย์นั้นไว้กับธนาคารให้เรียบร้อยทุกราย ก่อนที่จะได้ดำเนินการให้สินเชื่อไป

การจำนำนั้น กฎหมายไม่ได้กำหนดให้ทำเป็นหนังสือหรือมีหลักฐานเป็นหนังสือ เพราะว่ามีทรัพย์สินซึ่งได้ส่งมอบให้ผู้รับจำนำเป็นหลักฐานอยู่แล้ว เมื่อผู้รับจำนำบังคับจำนำชำระหนี้จากทรัพย์สินจำนำ เขาออกขายทอดตลาดได้เองโดยไม่ต้องฟ้องต่อศาล จึงไม่ต้องบังคับให้มีหลักฐานเป็นหนังสือ หรือต้องทำเป็นหนังสือ แต่ในทางปฏิบัตินั้น ธนาคารจะให้ลูกหนี้หรือผู้ถือกรรมสิทธิ์ในสังหาริมทรัพย์นั้นทำหนังสือสัญญาจำนำไว้เป็นสัญญาประกอบอีกฉบับหนึ่ง ทั้งนี้ก็เพื่อให้ผูกมัดลูกหนี้หรือผู้ถือกรรมสิทธิ์นั้นเอง

การทำนิติกรรมจำนำทรัพย์สินประกันที่เป็นสังหาริมทรัพย์นั้น มีวิธีปฏิบัติโดยสรุปดังต่อไปนี้

ก. ทรัพย์สินประกันเป็นทองคำ

เจ้าหน้าที่สินเชื่อของสาขาจะต้องให้ลูกหนี้ทำสัญญาจำนำทองคำ พร้อมกับนำทองคำเก็บรักษาไว้ในห้องมั่นคงของธนาคาร

ข. กรณีทรัพย์สินประกันเป็นพันธบัตรรัฐบาล

สำหรับพันธบัตรรัฐบาลนี้ การโอนกรรมสิทธิ์หรือทำสัญญาจำนำพันธบัตรจะต่อกระทำ ณ ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือสาขาธนาคารแห่งประเทศไทย หรือคลังจังหวัด (ในจังหวัดที่ไม่มีสาขาธนาคารแห่งประเทศไทยตั้งอยู่) โดยผู้จัดการสาขาซึ่งเป็นผู้ได้รับมอบอำนาจจากสำนักงานใหญ่ให้มีอำนาจกระทำนิติกรรมใด ๆ แทนได้ จะเป็นผู้นำผู้ถือกรรมสิทธิ์ในพันธบัตรไปทำสัญญาจำนำหรือโอนกรรมสิทธิ์พันธบัตรดังกล่าว

หลังจากที่ได้จัดทำสัญญาจำนำหรือโอนกรรมสิทธิ์พันธบัตรเรียบร้อยแล้ว เจ้าหน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทยจะมอบพันธบัตร พร้อมกับหนังสือบันทึกรายการจำนำหรือโอนกรรมสิทธิ์พันธบัตร ซึ่งแนบติดกับพันธบัตรให้เจ้าหน้าที่ของธนาคารยึดถือไว้

ค. กรณีทรัพย์สินประกันเป็นใบหุ้น

เจ้าหน้าที่สินเชื่อสาขา จะให้ลูกหนี้ทำหนังสือจำนำใบหุ้นเป็นหลักฐาน พร้อมทั้งให้ลงนามในหนังสือสัญญาโอนหุ้นไว้ด้วย เพื่อความสะดวกในการบังคับจำนำ

การโอนหุ้นตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น ถ้าเป็นหุ้นที่ระบุชื่อของผู้ถือหุ้นไว้ในใบหุ้น ผู้รับจำนำจะต้องแจ้งให้บริษัทเจ้าของหุ้นทราบทุกครั้ง ทั้งนี้เพื่อให้บริษัทลงบันทึกรายการไว้ในสมุดทะเบียนการจำนำหุ้นของบริษัทไว้เป็นหลักฐาน เพื่อใช้ในการต่อสู้กับเจ้าหนี้รายอื่น ซึ่งเมื่อบริษัทรับแจ้งแล้ว ก็จะมีหนังสือยืนยันการจดทะเบียนการจำนำใบหุ้นมายังธนาคารอีกครั้งหนึ่งด้วย

ง. กรณีทรัพย์สินประกันเป็นสินค้า อันได้แก่วัตถุดิบหรือสินค้าสำเร็จรูป ซึ่งธนาคารรับจำนำไว้เป็นประกันการรับซื้อลดตัวสัญญาใช้เงิน (L.B.D. "D" หรือ L.B.D. "DT") การส่งมอบสินค้าอันเป็นทรัพย์สินจำนำนั้น จะต้องนำสินค้านี้ไปฝากเก็บไว้ในโกดังของธนาคารหรือธนาคารครอบครองโดยสิทธิการเช่า (ในกรณีที่สินค้าจำนำไว้ในโกดังของลูกค้า จะต้องให้ทำสัญญาเช่าให้ไว้กับธนาคาร) และในกรณีที่เป็นการรับจำนำสินค้าที่ฝากเก็บไว้ในคลังสินค้า ซึ่งหมายถึงคลังสินค้าที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล เพื่อบำเหน็จทางการค้า ซึ่งจะต้องมีการออกไปรับและใบประทวนสินค้ามอบไว้ให้แก่ผู้ฝากสินค้า

การจำนำสินค้าที่ฝากอยู่ในคลังสินค้านี้ หมายความว่าถือเอาการสลักหลังลงในใบประทวนสินค้า โดยผู้ฝากเป็นผู้สลักหลังใบประทวนสินค้าให้แก่ผู้รับจำนำ และจัดแจ้งการสลักหลังดังกล่าวไว้ในใบรับสินค้าด้วย

การรับจำนำสินค้านี้ ผู้ฝากจำนำ (ลูกหนี้) จะต้องส่งมอบใบประทวนสินค้าให้ไว้กับธนาคารทุกครั้งที่น่าตัวสัญญาใช้เงินมาขายลด

การลงนามในสัญญาจำนำ

- การลงนามของลูกหนี้ วิธีปฏิบัติโดยทั่วไปนั้น เจ้าหน้าที่สินเชื่อจะเป็นผู้จัดพิมพ์หนังสือสัญญาจำนำตามประเภททรัพย์สินประกัน ในแบบฟอร์มสัญญาที่สำเร็จรูปของธนาคาร เมื่อจัดพิมพ์เรียบร้อยแล้ว เจ้าหน้าที่สินเชื่อจะต้องจัดให้ลูกหนี้อ่านรับทราบ พร้อมทั้งลงลายมือชื่อในฐานะ "ผู้จำนำ" ในหนังสือสัญญาไว้เป็นหลักฐาน

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า การลงนามของลูกหนี้นั้น เป็นสาระสำคัญสูงสุดในการทำสัญญา เพราะความสมบูรณ์ของการลงลายมือชื่อของลูกหนี้ ย่อมจะมีผลเกี่ยวโยงทำให้สัญญาใช้เงินทุกฉบับมีความสมบูรณ์ตามกฎหมาย หรือกลายเป็นโมฆะได้โดยง่าย โดยเฉพาะลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคล ฉะนั้น จึงควรต้องใช้ความระมัดระวังในเรื่องลายมือชื่อของลูกหนี้ ตลอดจนสิทธิของบุคคลที่จะลงนาม ในฐานะเป็นลูกหนี้ในสัญญาจำนำทุกครั้ง

- การลงนามของธนาคาร เจ้าหน้าที่ผู้รับมอบอำนาจของธนาคาร ซึ่งได้แก่ ผู้จัดการสาขา จะเป็นผู้ลงลายมือชื่อ พร้อมทั้งประทับตราธนาคารไว้เป็นหลักฐาน ในช่อง "ผู้รับจํานำ"

- การลงนามของพยาน บุคคลที่เป็นพยานในสัญญาจํานำนี้มักจะได้แก่ เจ้าหน้าที่สินเชื่อ และเจ้าหน้าที่ผู้รับมอบอำนาจ ลงนามพร้อมกันในฐานะพยาน

วิธีปฏิบัติภายหลังการทำสัญญาจํานำ

ทองคำ พันธบัตรรัฐบาล และใบหุ้น เป็นตัวทรัพย์สินจํานำที่สาขาจะต้อง จัดเก็บรักษาไว้ในที่ปลอดภัย รวมทั้งต้นฉบับหนังสือสัญญาจํานำด้วยเช่นกัน

๒.๓ การทำสัญญาบุคคลค้าประกัน

นอกจากสัญญาจําเอง และจํานำทรัพย์สินประกันแล้ว ในกรณีที่ลูกค้าเสนอบุคคลเป็นผู้ค้าประกัน หรือกรณีที่ทรัพย์สินประกันนั้น เป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลอื่น ธนาคารก็จะต้องจัดให้มีการทำสัญญาการค้าประกัน^๑ ขึ้นอีกด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อให้การค้าประกันสินเชื่อนั้นมีผลสมบูรณ์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งจะมีผลให้ธนาคารมีสิทธิที่จะเรียกร้องให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ให้ธนาคารแทนลูกหนี้ได้ ในกรณีที่ลูกหนี้ปิดพรีวไม่ชำระหนี้ต่อธนาคาร

ในการจัดทำสัญญาการค้าประกันนั้น เจ้าหน้าที่สินเชื่อจะเป็นผู้จัดพิมพ์ข้อความลงในแบบฟอร์ม หนังสือสัญญาการค้าประกัน แล้วจึงให้ผู้ค้าประกันอ่านรับทราบข้อความนั้น พร้อมทั้งลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานต่อหน้าพยาน ในฐานะผู้ค้าประกัน

---

^๑การค้าประกัน คือสัญญาซึ่งบุคคลภายนอกคนหนึ่งเรียกว่า ผู้ค้าประกัน ผูกพันตนต่อเจ้าหนี้คนหนึ่ง เพื่อชำระหนี้ใน เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๘๐)

๒.๔ การอายัดเงินฝากค่าประกัน

ในกรณีที่ลูกหนี้ เสนอบัญชี เงินฝากของตนเองหรือของบุคคลอื่น เป็นประกันนั้น เพื่อให้การวางหลักประกันมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย เจ้าหน้าที่สินเชื่อสาขาจะต้องดำเนินการให้ลูกหนี้ลงนามในหนังสือสัญญายินยอมมอบเงินฝากเป็นประกัน ไว้ให้กับธนาคาร เพื่อเป็นการผูกมัดเจ้าของบัญชีเงินฝากไว้ตามกฎหมาย หนังสือสัญญายินยอมมอบเงินฝากเป็นประกันนี้ เจ้าหน้าที่สินเชื่อจะจัดพิมพ์ขึ้นแล้วมอบให้ลูกค้าอ่านรับทราบ พร้อมทั้งลงนามต่อหน้าเจ้าหน้าที่ผู้รับมอบอำนาจของสาขา โดยจะต้องจัดให้มีพยานลงนามไว้ด้วยทุกครั้ง ลายมือชื่อของลูกหนี้ในสัญญายินยอมมอบเงินฝากเป็นประกันนี้ จะต้องให้เจ้าหน้าที่ตรวจลายเซ็นลงนามรับรองลายมือชื่อเจ้าของบัญชีเงินฝากว่าเหมือนกันกับตัวอย่างลายมือชื่อที่ได้ให้ไว้กับหน่วยบัญชีเงินฝากด้วย เพราะในหนังสือสัญญาดังกล่าวมีข้อความที่กำหนดให้ธนาคารหักเงินจากบัญชีเงินฝากของลูกหนี้ได้หากลูกหนี้ผิดสัญญา

๓. ขั้นตอนการปฏิบัติงานภายหลังที่ได้จัดทำสัญญาคุ้มภัยเรียบร้อยแล้ว

๓.๑ สินเชื่อประเภทเบิกเงินเกินบัญชี

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า สินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีนี้เป็นสินเชื่อประเภท Revolving Credit Line การปล่อยสินเชื่อเป็นการให้เครดิตจากบัญชีกระแสรายวัน สินเชื่อเบิกเกินบัญชีจะปรากฏเมื่อลูกค้าเบิกเงินจากบัญชีกระแสรายวันเกินกว่ายอดเงินในบัญชีเงินฝากของตน ซึ่งจะปรากฏเป็น "ตัวแดง" การบันทึกบัญชีจึงยังไม่เกิดขึ้น แต่เจ้าหน้าที่สินเชื่อจะต้องแจ้งการอนุมัติสินเชื่อ เบิกเงินเกินบัญชีทุกรายให้พนักงานบัญชีทราบ ทั้งนี้เพื่อทำการเปลี่ยนแปลงลักษณะบัญชีในการ์ดบัญชีกระแสรายวันให้ เป็นบัญชีเบิกเงินเกินบัญชี

หลังจากนั้น การบันทึกรายการทางบัญชีจะเป็นหน้าที่ของพนักงานบัญชี เมื่อมีรายการฝากหรือถอนในรูปของ เช็ค, ใบหักบัญชี (Debit Note) และใบเข้าบัญชี (Pay-in Slip) แล้วแต่กรณี ดังนี้

- กรณีที่เป็นการนำฝาก (เช็ค หรือเงินสด)

Dr. (เช็ค CL, CB, และ TR) หรือ Cash xxx

Cr. Current Account (ตามบัญชีรายตัวลูกค้า) xxx

- กรณีที่เป็นการหักบัญชี (ด้วยเช็ค หรือ Debit Note)

Dr. Current Account (ตามบัญชีรายตัวลูกค้า) xxx

Cr. (เช็ค CL, CB, TR) หรือ Cash xxx

และทุกวันสิ้นเดือน จะต้องนำดอกเบี้ยบันทึกลงในบัญชีดังกล่าว ดังนี้

Dr. Current Account (ตามบัญชีรายตัวลูกค้า) xxx

Cr. Interest Received (Overdraft) xxx

การบันทึกรายการลงในบัญชี Current Account ตามบัญชีรายตัวลูกค้า นั้น จะเป็นการบันทึกการลงในการ์ดรายตัวลูกค้า (ในกรณีที่เป็นการสาขาที่ใช้เครื่องจักรลงบัญชี) หรือบันทึกการผ่านเครื่องเทอร์มินอล (ในกรณีที่เป็นการสาขาที่ใช้ระบบเครื่องจักรสมองกล)

การคำนวณดอกเบี้ย

การคิดคำนวณดอกเบี้ยเงินเชื่อประเภทการให้เบิกเงินเกินบัญชีนั้น จะต้องคำนวณจากยอดเงินที่ผู้เคยค้าได้เบิกเกินบัญชีไปจากธนาคาร วิธีคำนวณดอกเบี้ยตามหลักสากลที่ธนาคารพาณิชย์ทั่วไปใช้อยู่ คือ ใช้วิธีคำนวณดอกเบี้ยจากยอดรวมของผลคูณระหว่างยอดเบิกเงินเกินบัญชี กับ จำนวนวันโดยจะต้องหาผลคูณ (Product or Decimal Points) ออกมาเป็นรายวันทุกครั้งที่ยอดเบิกเงินเกินบัญชีเปลี่ยนแปลง แล้วรวมผลคูณของแต่ละวันใน ๑ เดือน มาคำนวณดอกเบี้ยในอัตราเท่าที่ได้ตกลงกันไว้ในสัญญา (อย่างสูงไม่เกิน ๑๔% ต่อปี ตามประกาศ

หมายเหตุ เช็ค CL (Clearing Cheque) หมายถึง เช็คของสาขาธนาคารอื่น

CB (Clearing Branch Cheque) หมายถึง เช็คสาขาธนาคารเรา

TR (Transfer Account) หมายถึง เช็คของสาขาผู้รับเช็ค

ธนาคารแห่งประเทศไทย ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๒๓ ออกตามความในมาตรา ๑๔ แห่ง
พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๒ ฉบับลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๒๒

จำนวนดอกเบี้ยที่คำนวณได้นี้ จะต้องนำไปบันทึกบวกเพิ่มของยอดเบิกเงินเกินบัญชีของ
ลูกค้ารายนั้น ๆ ต่อไปได้ทุก ๆ วันสิ้นเดือน

๓.๒ สินเชื่อบริการประเภทเงินกู้

เงินกู้ทุกประเภทได้แก่ Sundry Loan, Mortgage Loan หรือสินเชื่อปัจเจก-
สงเคราะห์ มีลักษณะเป็นการจ่ายเงินก้อนให้แก่ลูกหนี้ในทันทีที่ได้ทำสัญญากู้ยืม เสร็จสิ้นลงทุก
ประเภท การบันทึกรายการทางบัญชีมีดังนี้

๓.๒.๑ เมื่อจ่ายเงินกู้ (ซึ่งมักเป็นรูป Cashier's Order)

Dr. บัญชีเงินกู้ตามประเภทสินเชื่อ	xxx
Cr. Cashier's Order	xxx

๓.๒.๒ เมื่อมีการคำนวณดอกเบี้ยรายเดือน

Dr. บัญชีเงินกู้ตามประเภทสินเชื่อ	xxx
Cr. Interest Suspenses on Sundry Loan (หรือ Mortgage Loan)	xxx

๓.๒.๓ เมื่อลูกหนี้ชำระ

Dr. Cash (หรือ Current Account)	xxx
Cr. บัญชีเงินกู้ตามประเภทสินเชื่อ	xxx

ด้วยจำนวนเงินที่ได้รับชำระตั้งจำนวน (เงินต้น + ดอกเบี้ย)

ในการรับชำระหนี้ทุกครั้ง ให้นำใบชำระเป็นค่าดอกเบี้ยค้างชำระก่อนทั้งหมด
ที่เหลือจึงนำมาชำระเงินต้น โดยบันทึกรายการดอกเบี้ยดังนี้คือ

Dr. Interest Suspenses on Sundry Loan   xxx
(หรือ Mortgage Loan)

Cr. Interest Received   xxx

ส่วนลูกหนี้รายที่มิได้มีการคิดดอกเบี้ยตั้งพักไว้ (ซึ่งได้แก่สินเชื่อ
ปัจเจกสงเคราะห์) ให้บันทึกรายการในวันชำระหนี้ดังนี้

Dr. สินเชื่อประเภทนั้น ๆ   xxx

Cr. Interest Received   xxx

และ Dr. Cash   xxx

Cr. สินเชื่อประเภทนั้น ๆ   xxx

๓.๓ สินเชื่อประเภทรับซื้อลดตัวเงิน

รายการทางบัญชีของสินเชื่อประเภทนี้เกิดขึ้นเมื่อลูกค้านำตัวเงินมาขายลดทุกครั้งดังนี้

Dr. C.B.D. หรือ Documentary Bills Discounted   xxx

(กรณีที่เป็นการขายลดตัวที่มีเอกสารการค้าประกอบ)

Cr. Current Account   xxx

(จำนวนเงินหน้าตัว)

Dr. Current A/c หรือ Cash A/c   xxx

Cr. Discount Received   xxx

(ค่าส่วนลด)

เมื่อตัวครบกำหนด ธนาคารส่งไปเรียกเก็บเงินตามตัวจากธนาคารเจ้าของเช็ค

Dr. Clearing (กรณีที่เป็นตัวของสาขาธนาคารอื่น) หรือ xxx

Clearing Town Branch (กรณีที่เป็นตัวของสาขาธนาคารเรา)

Cr. C.B.D. xxx

ในกรณีที่ตัวเรียกเก็บเงินไม่ได้ และยังไม่สามารถหักบัญชีลูกหนี้ได้

Dr. Dishonoured Bills Discounted xxx

Cr. Clearing หรือ Clearing Town Branch xxx

อนึ่ง สำหรับเช็คต่างจังหวัดที่ลงวันที่ล่วงหน้านั้น เมื่อตัวครบกำหนดจะต้องโอน C.B.D. ไปบัญชี Advance Against B/C แล้วส่งเช็คไปเรียกเก็บในลักษณะของตัวเรียกเก็บธรรมดา เช็คชนิดนี้นอกจากธนาคารจะเรียกเก็บค่าส่วนลดแล้ว ยังจะต้องเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการเรียกเก็บไว้ในคราวเดียวกันด้วย รายการที่บันทึกคือ

Dr. Advance Against B/C xxx

Cr. C.B.D. xxx

๓.๔ สินเชื่อประเภทการออกหนังสือค้ำประกัน

๑) เมื่อลูกค้าขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน อันก่อให้เกิดภาระผูกพันขึ้นแก่ธนาคารนั้น จะต้องบันทึกรายการดังนี้

Dr. Customer Liabilities under L/G xxx

Cr. Letter of Guarantee Issue xxx

(ตามจำนวนเงินที่ออกหนังสือค้ำประกัน)

และ Dr. Cash/Current A/c xxx

Cr. Commission Received xxx

(ด้วยค่าธรรมเนียม)

๒) เมื่อครบกำหนดอายุหนังสือค้ำประกัน และลูกหนี้ได้นำต้นฉบับหนังสือค้ำประกัน มาคืนให้ธนาคารแล้ว

Dr. Letter of Guarantee Issued	xxx
Cr. Customer Liabilities under L/G	xxx

หากเป็นหนังสือค้ำประกันประเภทที่ยังมีผลผูกพันธนาคาร เช่น หนังสือค้ำประกัน การก่อสร้าง หากลูกค้ายังไม่นำต้นฉบับมาคืนให้ธนาคาร ธนาคารก็ยังมีสิทธิเรียกเก็บค่าธรรมเนียมได้ต่อไปอีก

๓.๔ สินเชื่อประเภทการรับรองหรืออวัลตัวเงิน

๑) เมื่อลูกค้านำตัวเงินมาให้ธนาคารรับรองการจ่ายเงิน จะเกิดการระผูกพันตาม จำนวนเงินที่ธนาคารได้รับรองไป ดังนี้

Dr. Customers' Liabilities under Acceptance (Guarantee)	xxx
Cr. Acceptance Payable (Guarantee Issue A/c) (จำนวนเงินที่รับรอง)	xxx
และ Dr. Cash/Current	xxx
Cr. Commission Received (จำนวนเงินค่าธรรมเนียม)	xxx

๒) กรณีที่ธนาคารจ่ายแทนลูกหนี้

Dr. Acceptance Payable	xxx
Cr. Cashier's Order	xxx

๓) เมื่อธนาคารรับชำระหนี้จากลูกหนี้

Dr. Cash/Current A/c (เงินต้น + ดอกเบี้ย)	xxx
Cr. Customers' Liabilities under Acceptance	xxx
Cr. Interest Received	xxx

(ดอกเบี้ยอันเกิดจากหนี้ที่ธนาคารจ่ายแทน)

๔) ในกรณีที่ลูกค้าชำระให้ผู้รับประโยชน์โดยตรง ให้ Reverse รายการภาระหนี้
ออกเท่านั้น

๔. การต่ออายุสัญญาและการขอเพิ่มวงเงิน

ลูกหนี้รายที่ทำสัญญาถ้อยมิไปจากธนาคารนั้น โดยปกติเมื่อถึงวันสิ้นสุดอายุสัญญาแล้ว ก็
จะต้องนำเงินมาชำระหนี้คืนให้แก่ธนาคารจนครบถ้วนตามจำนวนที่เป็นหนี้อยู่ทุกราย

แต่ในทางปฏิบัตินั้น อาจมีลูกหนี้บางรายที่ไม่สามารถจะชำระหนี้คืนตามกำหนดให้ หรือ
มีความจำเป็นที่จะต้องขอวงเงินสินเชื่อเพิ่ม เติมจากเดิม ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนในกิจการ
ของตนต่อไปอีกด้วย และในกรณีดังกล่าว หากมีเหตุผลสมควรธนาคารก็อาจพิจารณาผ่อนผันให้
ต่ออายุสัญญาต่อไปอีก หรืออาจจะอนุมัติให้ลูกหนี้ทำสัญญาเพิ่มวงเงินได้อีกตามความจำเป็นและ
ความเหมาะสม ซึ่งจะพบมากในสินเชื่อประเภทเบิกเงินเกินบัญชี และการรับซื้อลดตัว

๔.๑ วิธีปฏิบัติ เมื่อลูกค้าแจ้งความประสงค์ขอต่ออายุสัญญาหรือขอเพิ่มวงเงิน

เจ้าหน้าที่สินเชื่อจะต้องสอบถามถึงเหตุผลเพื่อสืบทราบถึงความจำเป็นแล้วรวบรวมข้อมูล
ทำบันทึกเสนอขออนุมัติจากผู้จัดการสาขา ในกรณีที่วงเงินที่ขออนุมัติอยู่ในอำนาจของผู้จัดการสาขา
ส่วนกรณีวงเงินเกินอำนาจอนุมัติผู้จัดการสาขา ผู้จัดการสาขามีสิทธิที่จะเป็นผู้ให้คำวินิจฉัยเบื้องต้นว่าสมควรที่จะให้ลูกค้ายรายนั้นได้ต่ออายุสัญญา หรือได้รับวงเงินเพิ่มขึ้นหรือไม่

๔.๒ การอนุมัติการขอต่ออายุสัญญาหรือเพิ่มวงเงิน

เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอนุมัติได้รับคำขอต่ออายุสัญญาหรือคำขอเพิ่มวงเงินแล้ว จะต้องทำการพิจารณาคำขอดังกล่าวในหัวข้อต่อไปนี้

๔.๒.๑ การใช้สินเชื่อของลูกหนี้ว่าลูกหนี้ได้ใช้สินเชื่อของธนาคารตรงตามวัตถุประสงค์ที่แจ้งไว้กับธนาคารหรือไม่

๔.๒.๒ การผ่อนชำระหนี้ พิจารณาว่าตลอดเวลาที่ลูกหนี้มีภาระหนี้อยู่กับธนาคารนั้น ได้มีการชำระอย่างสม่ำเสมอตรงต่อเวลา

๔.๒.๓ ฐานะทางการเงินของลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน (ถ้ามี) พิจารณาว่าเมื่อลูกหนี้ได้รับการต่ออายุสัญญาแล้ว จะสามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขใหม่ได้ นอกจากนี้หากมีบุคคลค้ำประกัน จะต้องพิจารณาด้วยว่าผู้ค้ำประกันมีความสามารถและยินยอมปฏิบัติตามข้อผูกพันอันเกิดขึ้นจากการต่ออายุสัญญาหรือเพิ่มวงเงินดังกล่าว

เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาอนุมัติสินเชื่อ ได้พิจารณารายละเอียดตามหัวข้อดังกล่าวข้างต้นแล้ว เห็นสมควรให้ลูกหนี้รายนั้นต่ออายุสัญญาออกไปได้อีกตามที่ขอ ก็จะส่งการอนุมัติลงในบันทึกการขอต่ออายุสัญญา หรือบันทึกขอเพิ่มวงเงิน เพื่อให้เจ้าหน้าที่สินเชื่อรับไปดำเนินการด้านเอกสารสัญญาต่อไป

๔.๓ การจัดทำเอกสารสัญญา

การจัดทำเอกสารสัญญาประเภทหนังสือต่ออายุสัญญา หรือสัญญาเงินเพิ่มเติมนั้น มีวิธีปฏิบัติ เช่นเดียวกับการจัดทำเอกสารสัญญาที่ยึดได้กล่าวมาแล้ว โดยเจ้าหน้าที่สินเชื่อมีหน้าที่จัดพิมพ์รายละเอียดต่าง ๆ ลงในแบบฟอร์มที่สำเร็จรูปซึ่งธนาคารได้จัดพิมพ์ขึ้นไว้ แล้วมอบให้ลูกหนี้อ่านรับทราบ พร้อมทั้งลงนามในเอกสารสัญญาดังกล่าว

ข้อควรระวังในการจัดทำหนังสือต่ออายุสัญญาและสัญญาเงินเพิ่ม เต็มก็คือ ในกรณีที่บุคคลค้าประกัน หรือมีหลักทรัพย์ของบุคคลอื่น เป็นประกัน จะต้องให้ผู้ค้าประกันลงนามในฐานะผู้ค้าประกันในสัญญานี้อีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้ การนำเอาหลักทรัพย์อื่นมา ประกันเพิ่มเติม เพื่อให้ค้ำวงเงินกู้เพิ่มเติมขึ้น เจ้าหน้าที่สินเชื่อจะต้องให้ลูกหนี้หรือผู้ค้าประกันทำสัญญาตาม ประเภทของหลักประกัน เช่นเดียวกันกับที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

อนึ่ง ภายหลังจากที่ได้อนุมัติการต่ออายุสัญญา หรืออนุมัติเพิ่มวงเงิน หรือจ่ายเงินกู้จำนวนที่ขอเพิ่ม เรียบร้อยแล้ว เจ้าหน้าที่สินเชื่อจะต้องแจ้งการอนุมัติดังกล่าวให้ส่วนข้อมูลเครดิตกลาง เพื่อส่วนจะได้บันทึกภาระหนี้ของลูกหนี้รายนั้น ๆ ไว้เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์สินเชื่อคราวต่อไป

๕. การติดตามและประเมินค่าสินเชื่อ

หลังจากที่ธนาคารได้อนุมัติ และให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้ไปเรียบร้อยแล้ว ธนาคารยังคงมีภาระหน้าที่ในการติดตามดูแลหนี้ทุกรายต่อไปอีก ทั้งนี้ เพื่อที่จะได้ทราบถึงความเป็นไปของกิจการผู้ใช้สินเชื่อ ตลอดจนปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น และหาวิธีการป้องกันได้ทัน่วงที ก่อนที่หนี้รายนั้น จะกลายเป็นหนี้เสียไปในที่สุด

ลักษณะของการติดตามสินเชื่อมี ๒ ลักษณะคือ

๕.๑ การติดตามสินเชื่อที่ยังมีการเคลื่อนไหวอยู่ การติดตามหนี้ลักษณะนี้จะเริ่มต้นทันทีหลังจากที่ได้ให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้ไปแล้ว วัตถุประสงค์สำคัญก็เพื่อ

๕.๑.๑ ให้ทราบว่าสินเชื่อรายนั้น ๆ ได้ถูกนำไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งไว้ในคำขอสินเชื่อหรือไม่

๕.๑.๒ ให้ทราบถึงฐานะทางการเงิน และการดำเนินงานของลูกหนี้ในแต่ละช่วงว่า ดีขึ้นหรือเลวลงอย่างไร

๕.๑.๓ ให้ทรัพย์สิน ประกัน ที่ลูกค้า เสนอมาเป็นประกันหนี้ทุกรายนั้น ได้รับการปรับมูลค่าตามราคาที่สามารถซื้อขายได้ทุกขณะ

วิธีการติดตามสินเชื่อนั้น สามารถกระทำได้หลายวิธี นับตั้งแต่การหาโอกาสสนทนากับลูกหนี้ในขณะที่ลูกหนี้มาติดต่อกับธนาคาร หรือโดยการออกจดหมายเชิญลูกหนี้มาพบปะเพื่อสอบถามเป็นครั้งคราว ตลอดจน โดยวิธีการออกเยี่ยมเยียนสถานที่ประกอบการของลูกหนี้ และในบางกรณียังต้องใช้วิธีการสอบถามจากธุรกิจที่ลูกหนี้ติดต่อกับด้วย เพื่อให้ทราบฐานะที่แท้จริงอยู่ทุกขณะ

ทั้งนี้ การติดตามสินเชื่อนั้นจะกระทำอย่างไรก็ดีหรือไม่ เพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับประเภทของสินเชื่อ, จำนวนเงิน, วัตถุประสงค์ และระยะเวลาชำระคืนอีกด้วย เช่น จำนวนเงินกู้สูงย่อมมีความเสี่ยงสูงกว่ารายที่มีจำนวนเงินกู้ต่ำ เช่นเดียวกับที่ธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ย่อมมีความเสี่ยงสูงกว่าธุรกิจการผลิตสินค้าตามความต้องการปรักติของตลาด

๕.๒ การติดตามสินเชื่อนี้มีปัญหา หรือ หนี้ที่เสียไปแล้ว

สำหรับหนี้รายใดที่ได้เป็นหนี้ที่มีปัญหา หรือ เป็นหนี้เสียไปแล้วนั้น จะถูกโอนเข้าบัญชี Past Due เพื่อโอนความรับผิดชอบในการติดตามหนี้ต่อไปอีกชั้นหนึ่ง กล่าวคือ

๕.๒.๑ โดยการที่ธนาคารยังคงให้ความช่วยเหลือต่อไปจนกว่าธุรกิจของลูกหนี้ฟื้นตัวขึ้นมา และสามารถชำระหนี้คืนได้ในที่สุด ความช่วยเหลือดังกล่าวนี้ เป็นไปทั้งในรูปของการให้สินเชื่อเพิ่มขึ้น ผ่อนระยะเวลาให้ยาวออกไป และให้คำแนะนำ ตลอดจนถึงเข้าไปปฏิบัติการกิจการแทนลูกหนี้เป็นการชั่วคราว เป็นต้น

๕.๒.๒ ใช้วิธีการตามกฎหมาย ซึ่งเป็นวิธีการสุดท้ายหลังจากที่ได้ใช้วิธีการผ่อนผันให้แก่ลูกค้านไปแล้ว แต่ยังไม่ได้ผล

เทคนิคในการติดตามหนี้ นั้น นับเป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่จะต้องอาศัยไหวพริบและ
ประสบการณ์ในการ เลือกวิธีการที่นุ่มนวลที่สุดที่จะให้ลูกค้า เกิดความ ประทับใจและ เกิดความไว
วางใจในการที่ธนาคารจะเข้าไป ช่วยแก้ไขสถานะการณ์ที่ธุรกิจกำลังประสบอยู่

๖. การปฏิบัติภายหลังที่อายุสัญญาสิ้นสุดลงแล้ว

เมื่อสัญญาหมดอายุลงและลูกหนี้ได้นำ เงินมาชำระหนี้ให้ธนาคาร เป็นที่ครบถ้วนแล้ว
การกู้เงินตามสัญญารายนั้นก็สิ้นสุดลงตามกฎหมาย ดังนั้น เจ้าหน้าที่สินเชื่อก็ต้องดำเนินการ
ด้าน เอกสารสัญญาและ เอกสารสิทธิของลูกหนี้ให้หลุดพ้นจากภาระผูกพันตามกฎหมาย โดยดำเนิน
การดังนี้

๖.๑ ยกเลิกเอกสารสัญญา

เจ้าหน้าที่สินเชื่อจะต้องนำเอา เอกสารสัญญาฉบับนี้ รวมทั้งแฟ้ม ประวัติรายตัวลูกหนี้
มาประทับตรา "ยกเลิก" พร้อมทั้งลงวันที่ไว้เป็นหลักฐาน เอกสารที่ได้ยกเลิกแล้วดังกล่าวนี้
จะถูกแยกเก็บรักษาไว้เสียต่างหาก เพื่อใช้เป็นหลักฐานและความสะดวกในการอ้างอิง หากมี
ความจำเป็นต้องใช้ในภายหลัง นอกจากนี้ยังต้องแจ้งการยกเลิกดังกล่าวไปยังส่วนข้อมูลเครดิต
กลาง เพื่อล้างภาระหนี้ของลูกหนี้รายนั้นอีก เช่นกัน

๖.๒ การยกเลิกหลักประกัน

๖.๒.๑ กรณีที่มีสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์เป็นประกันหนี้รายใด เมื่อหนี้
รายนั้นสิ้นสุดลงแล้ว ธนาคารก็ต้องดำเนินการ เกี่ยวกับการขอไถ่ถอนทรัพย์ประกัน เหล่านั้นคืน
ให้แก่ลูกหนี้ทันที

อนึ่ง การยกเลิกสัญญาและการไถ่ถอนทรัพย์ประกันหนี้รายใด จะต้องได้รับอนุมัติ
จากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอนุมัติสินเชื่อ เชื้อรายนั้น เสียก่อนทุกราย